

FI lausuntopyyntö VV

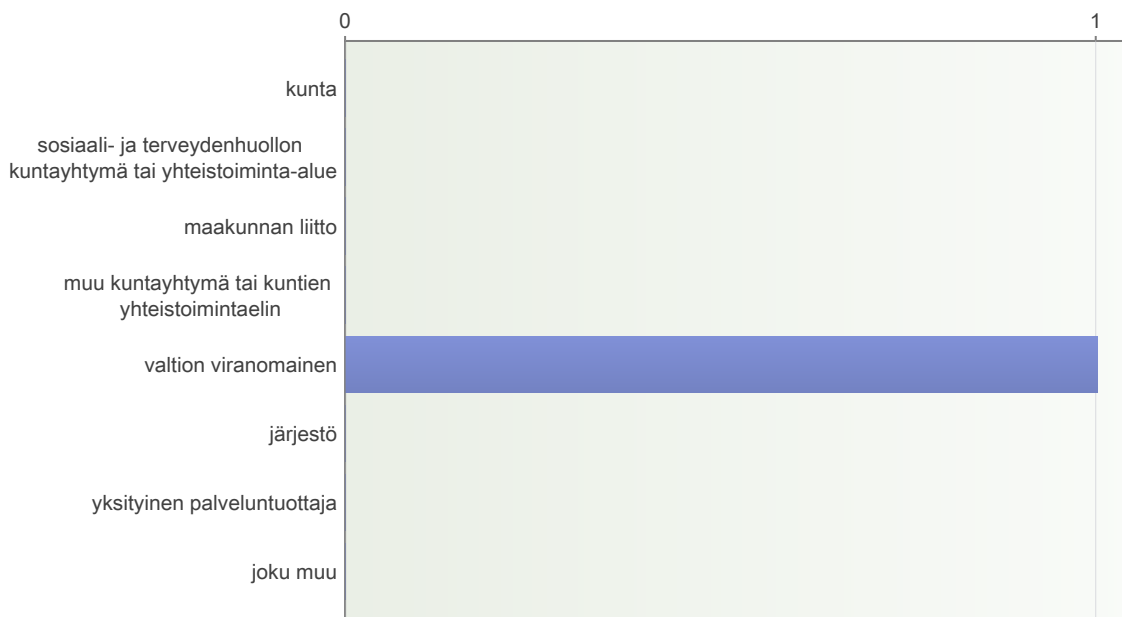
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE	Merja Heikkonen	merja.heikkonen@stm.fi	3.3.2017	VANE, neuvottelukunnan kokous

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

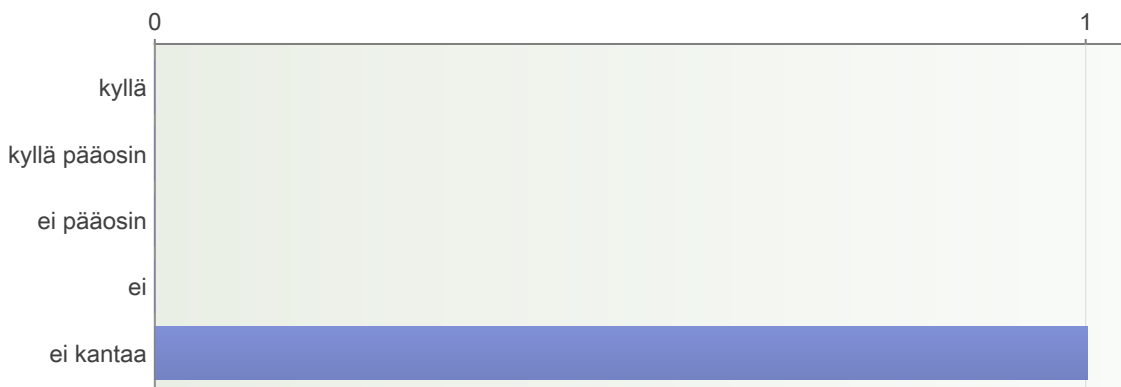
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta katsoo lakiesitystä vammaisten oikeuksien näkökulmasta. Uudistuksen tavoitteet ovat YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimuksen mukaisia, mutta käytännön toteutuminen tehdyn esityksen perusteella on vammaisten kohdalla epävarmaa. YK:n vammaissopimuksen 19 artikla käsittelee itsenäistä elämää ja siinä todetaan mm, että sopimuspuolet toteuttavat tehokkaat ja asianmukaiset toimet, jotta vammaisten henkilöiden saatavissa on valikoima kotiin annettavia palveluja sekä asumis- ja laitospalveluja sekä muita yhteiskunnan tukipalveluja, mukaan lukien henkilökohtainen apu. Lisäksi artikla edellyttää, että koko väestölle tarkoitetut yhteisön palvelut ja järjestelyt ovat vammaisten henkilöiden saatavissa yhdenvertaisesti muiden kanssa ja vastaavat heidän tarpeitaan. On epävarmaa, saisivatko vammaiset ihmiset esityksen mukaisen uudistuksen jälkeen yhdenvertaisesti palveluja koko maassa ja laadultaan siten, että ne vastaisivat vammaisten ihmisten tarpeita, ja toteutuisiko vammaisten ihmisten kohdalla valinnanvapaus yhdenvertaisesti vammattomiin kansalaisiin nähden.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos vammaisten ihmisten mahdollisuus valita palvelujaan toteutuu koko maassa, kuten muidenkin kansalaisten osalta ja tarjolla on palveluja, jotka vastaavat vammaisten ihmisten tarpeita, lisääntyvät mahdollisuudet. Samoin henkilökohtainen budjetointi voi lisätä vaikutusmahdollisuuksia. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että esim. asiakassuunnitelmat ovat laadukkaita ja osallistavia, palvelut esteettömiä ja saavutettavia, kuljetuspalvelun käytön tarve ei rajaa valinnanmahdollisuuksia ja että henkilökohtainen budjetointi toteutuu siten, että se mahdollistaa omien valintojen tekemisen. Vammaiset ihmiset ovat kuitenkin suurelta osin pienituloisia ja heillä on usein valtaväestöä heikompi koulutus, joten heillä on usein keskimääräistä heikommät edellytykset toimia aktiivisesti valinnanvapaustilanteissa. Ehdotetun sääntelyn pohjalta ei ole kaikin osin mahdollista arvioida, toteutuvatko vammaisten ihmisten oikeudet em. kuvatulla tavalla, esim. henkilökohtaisen budjetin osalta jää epävarmaksi, miten paljon vammaiset ihmiset voisivat vaikuttaa omien palvelujensa toteutukseen. Koska esityksestä ei voi myöskään päätellä, miten paljon asiakas- tai maksuseteleitä tai henkilökohtaista budjettia tultaisiin käyttämään, ei ole varmaa, toteutuisivatko vammaisten ihmisten oikeudet riittävällä tavalla ja yhdenvertaisesti.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

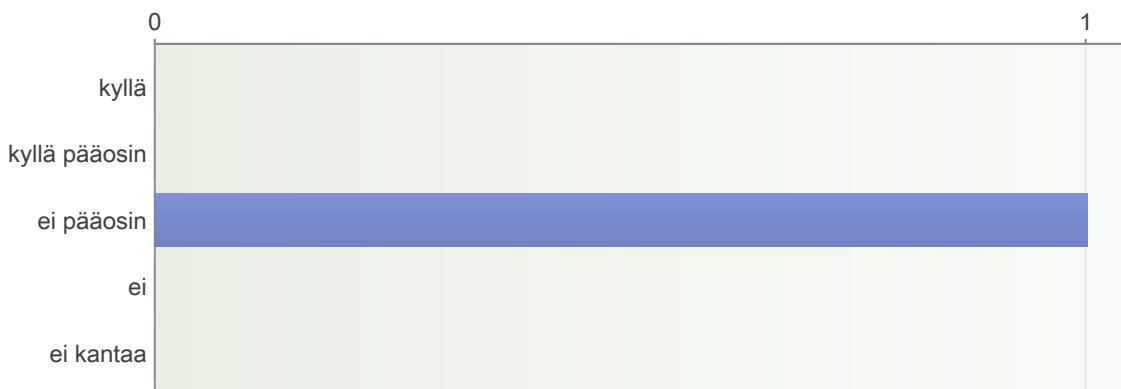
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten vammaisuutensa perusteella tarvitsemat palvelut ovat pääosin vammaispalvelulain perusteella maakunnan liikelaitoksen kautta haettavia palveluja. Näissä palveluissa esteettömyys, saavutettavuus ja järjestämistapa vaikuttaa merkittävästi siihen, miten paljon asiakas lopulta voi valita. Asiakassetelillä on todennäköisesti mahdollista hankkia vain osa näistä palveluista. Esim. kuljetuspalvelut tullaan hoitamaan todennäköisesti matkakeskusten kautta, jolloin valinnanvapaus voi jäädä pieneksi. Kuljetuspalvelun käyttörajoitteet erityisesti terveydenhuollon matkojen osalta voivat myös rajata valinnanvapautta. Noin 65% vammaisista ihmisistä käyttää henkilökohtaiseen apuun ns. työnantajamallia, jossa vammaisen ihminen solmii työsopimuksen avustajan kanssa ja saa korvauksen aiheutuneista kuluista kunnalta. Se, miten palvelu käytännössä voisi toteutua esim. henkilökohtaisen budjetin sisällä, vaatii vielä täsmennystä. Asumispalveluihin ja päivätoimintaan asiakasseteli todennäköisesti antaa lisää valinnanvapautta, mutta yhdenvertaisuus edellyttää vammaisten ihmisten tarpeiden mukaista tarjontaa sekä maaseudulla että kaupungeissa. Lisäksi asiakkailta on oltava voimavaroja tehdä valintoja. YK:n vammaissopimus edellyttää myös näissä vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta, mm. artiklojen 4, 9 ja 19 perusteella.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUJA palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

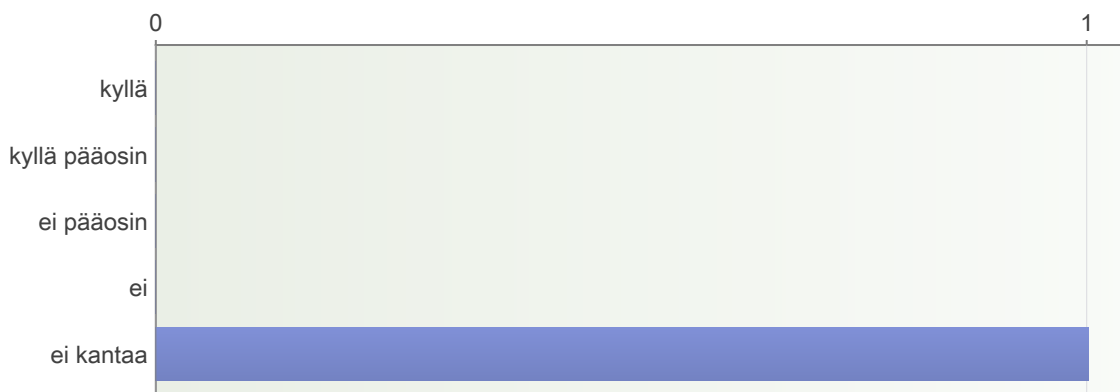
- Suoran valinnan palveluissa vammaisen henkilö, joka tarvitsee sekä terveyden- että sosiaalihuollon palveluja, voi saada sosiaalihuollon osalta lähinnä ohjausta ja neuvontaa, joka ei todennäköisesti useinkaan riitä, vaan tarvitaan maakunnan liikelaitoksen asiakassuunnitelmaa ja viranhaltijan päätöstä edellyttäviä palveluja. Tällöin suoran valinnan terveydenhuollon palvelujen ja liikelaitoksen sosiaalihuollon palvelujen yhteensovituksen onnistuminen on epävarmaa. Vammaiset ihmiset ovat myös keskivertokansalaista heikommassa asemassa käyttämään suoran valinnan palveluja. Integraation onnistuminen edellyttäisi saumatonta tiedonkulkua ja vammaisten henkilöiden kohtaamisen ja tarpeiden erityisosaamista kaikissa toimipisteissä eri puolilla maata. Tämä tarkoittaisi mm., että palveluista saatava tieto olisi kaikille saavutettavaa, toimipaikat olisivat esteettömiä ja että henkilökunta tuntisi vammaisten ihmisten erityistarpeet. Esimerkiksi Kelan järjestämiä tulkkauspalveluja ei voi käyttää sote-palveluissa. Kuitenkin yhdenvertainen palvelujen saanti edellyttää toimivia tulkkauspalveluja.

Vammaisten lasten ja nuorten ehjän ja toimivan palvelukokonaisuuden kannalta on edellisen lisäksi

huomioitava, että sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuuden on muodostettava saumaton kokonaisuus kuntaan jäävien varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluiden kanssa. Siten esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon rajapintayhteistyöllä tulee lasten ja nuorten palveluille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa olemaan tärkeä.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

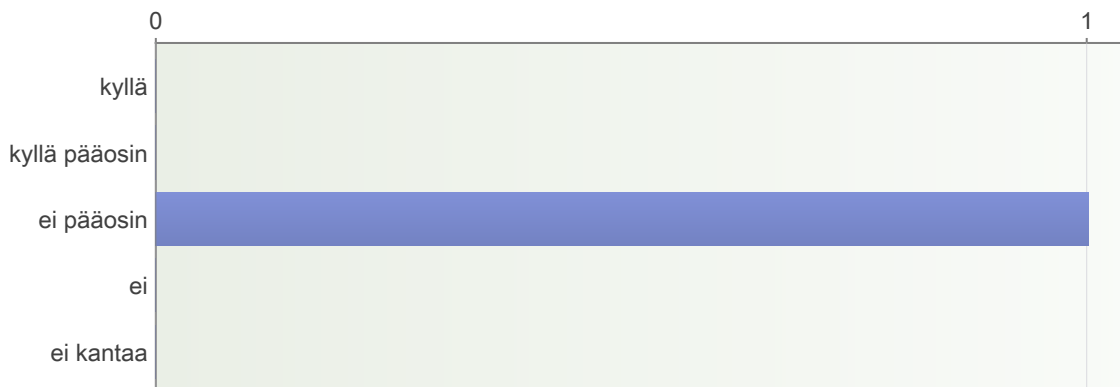

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

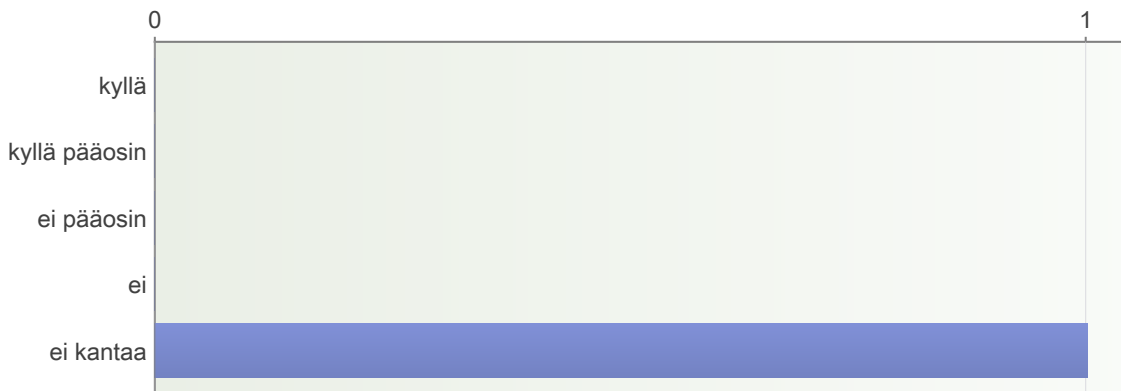
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen riskinä on päätösvalan etäännyminen asiakkaista. Maakunnan hallinnossa tulee huomioida myös alueelliset vaikuttamismahdollisuudet. Vammaisten ihmisten mahdollisuudet vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon toteutuu asiakassuunnitelmaa tehtäessä, mutta mahdollisuudet vaikuttaa palvelujen laatuun todennäköisesti vaihtelevat. Saatavilla oleva ohjaus ja neuvonta, esteettömyys ja saavutettavuus ja vammaisten ihmisten itsensä osallistaminen heitä koskevissa asioissa edistävät demokratian toteutumista. Vaikuttamisen kannalta merkittäviä ovat muun muassa maakunnan valinnanvapauden laajuutta koskevat ratkaisut. Vammaisten henkilöiden tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa näin jäävät epäselviksi. Vammaisten YK-sopimuksen 4 artikla edellyttää vammaisten ihmisten täysimääräistä osallistamista heitä koskevaan päätöksentekoon ja 9 artikla edellyttää paitsi fyysisen ympäristön esteettömyyttä myös tiedonsaannin saavutettavuutta. Esityksessä on näiltä osin epävarmuustekijöitä, esim. tulkkauspalveluja tarvitsevien henkilöiden osalta.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

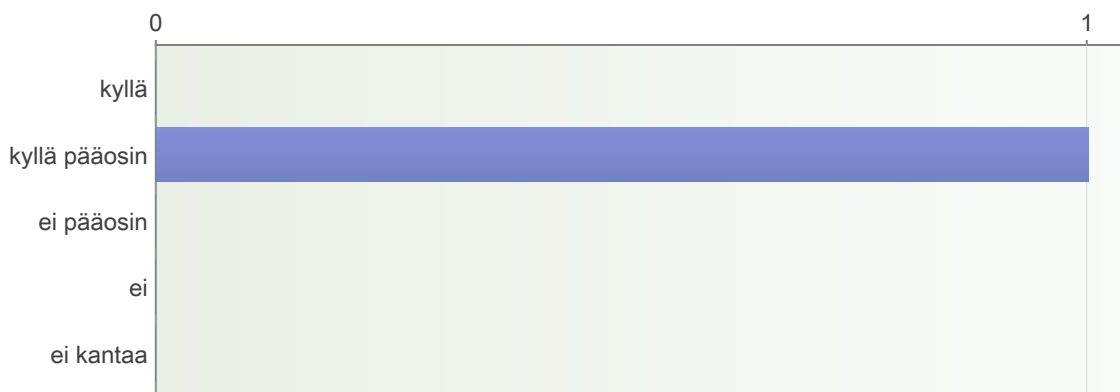

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

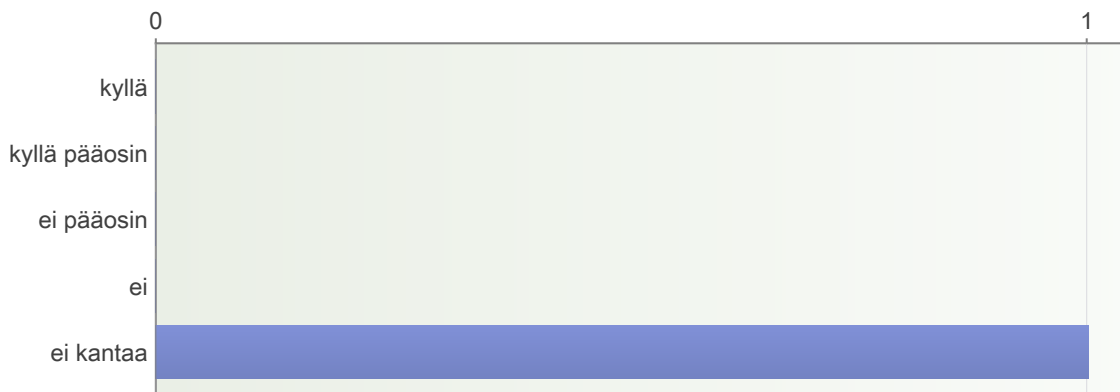
- Esityksessä on melko selkeästi kuvattu se, mitkä palvelut ovat suoran valinnan palveluja ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitokselle. Vammaisten ihmisten kohdalla voisi olettaa, että heillä on suoran valinnan palvelujen osalta tarpeita lähinnä terveydenhuollon puolella. Vammaiset ihmiset tarvitsevat sen sijaan useimmiten laaja-alaisia sosiaalihuollon palveluja; asiakassuunnitelman ja viranhaltijan päätöksiä edellyttäviä maakunnan liikelaitoksen vammaispalveluita.
Esityksessä olisikin syytä vielä täsmentää sitä, onko laaja-alaisia palveluja tarvitsevien ihmisten syytä hakeutua suoraan maakunnan liikelaitoksen asiakkaaksi, Monien vammaisten ihmisten on vaikeaa saada tietoa internetistä ja heidän liikkumisensa edellyttää tukea. Tällöin olisi välttämätöntä varmistaa, että asiakas osaa hakeutua suoraan oikean palvelun piiriin. Samoin perustason terveydenhuollon ja liikelaitoksen sosiaalihuollon yhteistyö tulisi varmistaa.
Palvelulupausta koskevan sääntelyn olisi oltava yksityiskohtaisempaa julkisen ja yksityisen vastuun erojen määrittämiseksi.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä sote-keskuksilla olisi vastuu maksusetelituottajien palvelujen laadusta ja vaikuttavuudesta, mutta ei ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia niihin. Järjestäjän eli maakunnan on tällöin luotettava palvelujen toteutuvan sote-keskusten vastuun kautta.
Sote-keskuksille tulisi antaa ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalveluntuottajiin nähden.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

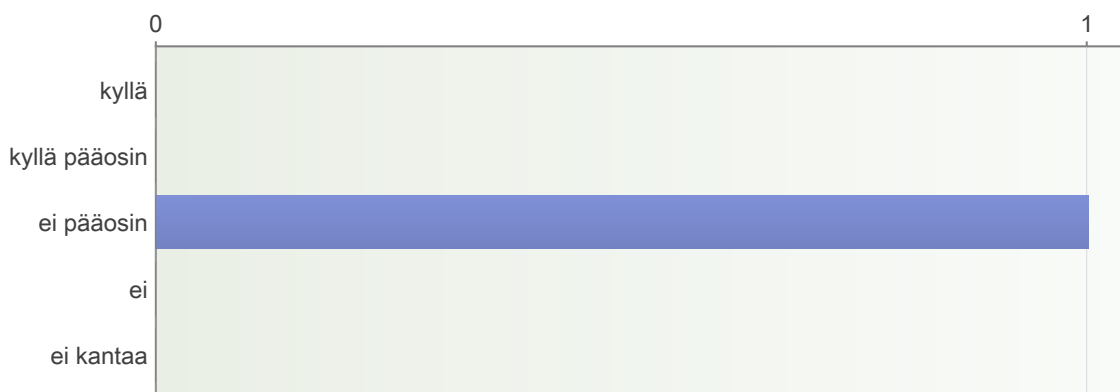
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksille ehdotettu velvoite vastata asiakkaan maksusetelillä hankkimasta palvelun laadusta on ongelmallinen, kts. edellinen vastaus.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

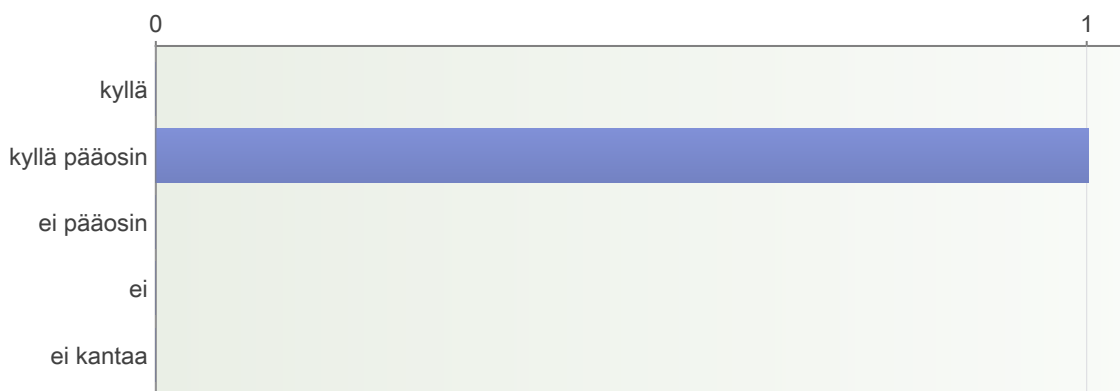
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmä mahdollistaa asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa palvelun laatuun välillisesti, jos vaihtoehtoisia palvelun tuottajia on tarjolla ja vammaiset ihmiset pystyvät tekemään aidosti arviointia/valintoja joko itsenäisesti tai autettuna. Lopullinen valinnanvapauden toteutuminen ratkeaa maakunnan valinnanvapauden laajuutta koskevien päätösten kautta. Vammaisten ihmisten kohdalla em. toteutuminen edellyttää kuitenkin, että ohjausta ja neuvontaa on tarjolla, palvelut ovat esteettömiä/saavutettavia, (mm. tulkkauspalvelujen saatavuus on turvattu), ja että Kelan kuljetuspalvelujen tarve ei rajoita valintaa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että asiakasta autetaan valinnan teossa. Tätä olisi hyvä täsmentää, kuka auttaa ja miten, erityisesti silloin, jos asiakkaalla on erityistarpeita eikä hänellä ole läheistä henkilöä, joka voisi auttaa tuetun päätöksenteon kautta.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

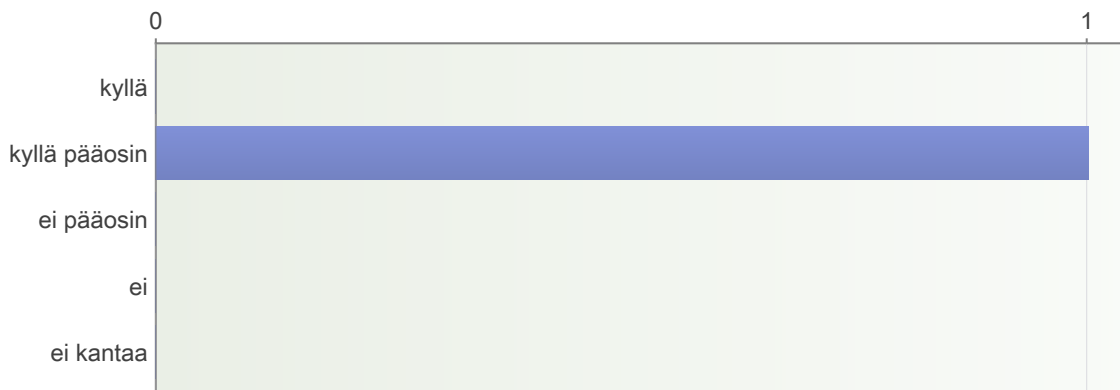
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten YK-sopimus edellyttää vammaisille ihmisille yhdenvertaisia mahdollisuuksia valita toimipiste. Tämä edellyttää, ettei kuljetuspalvelun tarve rajoita valintaa vain lähimpään toimipisteeseen. Tiedonhallintapalvelun tulisi olla myös saavutettava, sitä tulisi voida käyttää apu välineillä ja tietoa tulisi olla mm. saatavilla myös viittoma- ja selkokielellä. Kirjallinen ilmoitus tulisi voida jättää myös pistekirjoituksella ja vaihtoehtoinen ilmoitustapa tulisi olla myös niille henkilöille, jotka eivät voi tehdä ilmoitusta netissä tai kirjallisesti (Vammaisten YK-sopimuksen artiklat 9 ja 19)

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

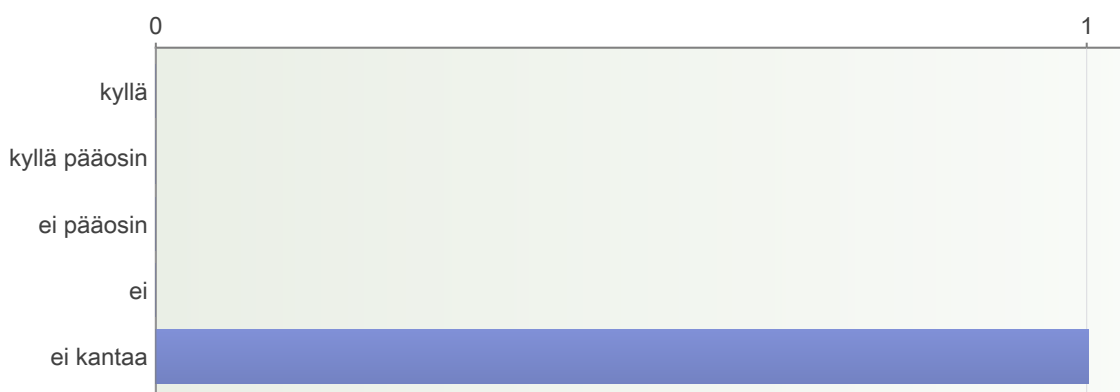

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

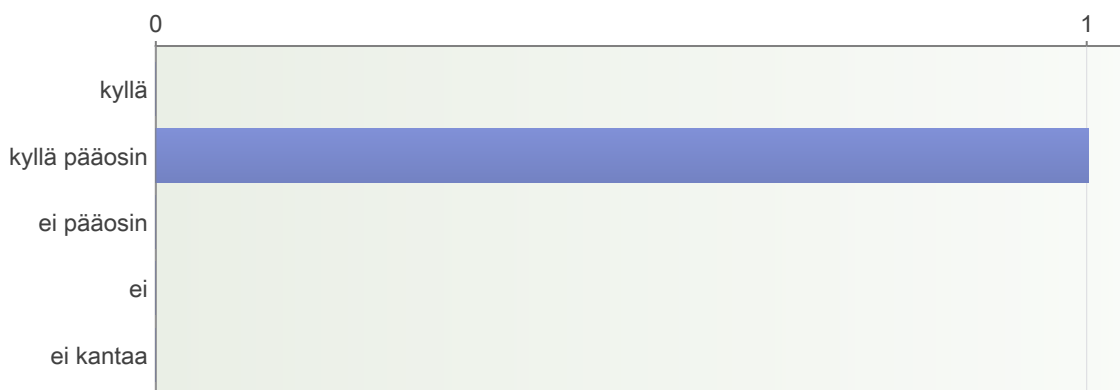
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten kannalta on epävarmaa, miten esim. asiakassetelilä hankittujen palvelujen valvonta toteutuu käytännössä niin, että myös vammaisten ihmisten erityistarpeet tulee huomioitua.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

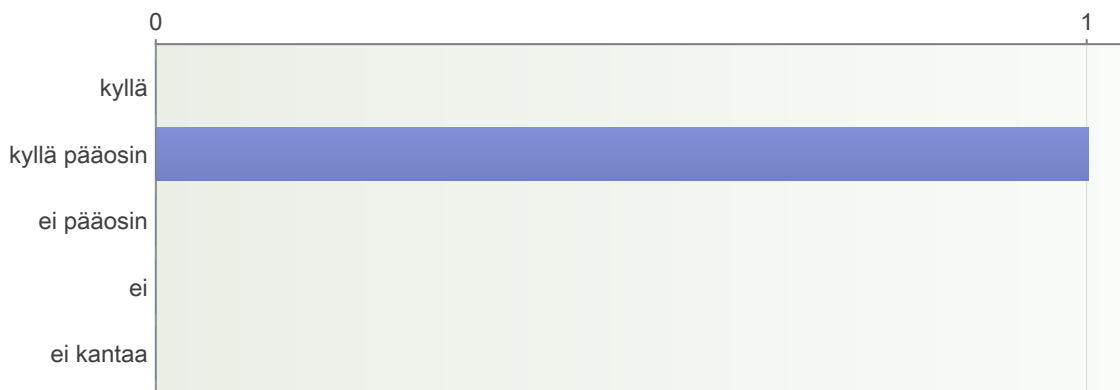
Vastaajien määrä: 1

- Apuvälineiden kohdalla on hyvä huomioida, että niiden tulisi olla aina yksilöllisesti valittuja. Apuvälinepalvelut kuuluvat terveydenhuollon palveluihin ja niistä ei tehdä valituskelpoista päätöstä. Tästä syystä asiakkaan olisi saatava hyvin täsmällinen tieto etukäteen, millaisia apuvälinepalveluja palveluntuottajalla on saatavilla, jotta yksilöllisyys toteutuisi.

Asiakassetelin saamisen mahdollisuuksia on kehitettävä jatkovalmistelussa. Esityksen mukaan maakunnalla olisi päättävä asema, jolloin maahan voi muodostua jopa 18 erilaista käytäntöä. Lakiluonnoksen mukaan asiakasseteli tulee ottaa käyttöön vähintään 15%:lla luonnoksessa todettujen palvelujen kokonaiskuluista. Tämä voi johtaa eri maakunnissa hyvinkin erilaiseen asemaan valinnanvapauden suhteen. Maakuntien tulisi käyttää palvelujen järjestämisessä asiakasseteliä riittävässä määrin varmistamaan, että myös muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaiset ihmiset voivat vaikuttaa henkilökohtaisella budjetilla tuotettujen palvelujen toteutukseen välillisesti valitessaan palvelun tuottajan, mutta koska asiakkaalla ei ole sopimussuhdetta palvelun tuottajaan, ei selkeää, suoraa palvelun sisältöön vaikuttamismahdollisuutta ole. Henkilökohtainen budjetti ja tuettu päätöksenteko ovat kuitenkin tervetulleita uudistuksia vammaisten ihmisten kannalta ja tukevat vammaisten ihmisten itsemääräämisoikeutta, esimerkiksi asumispalveluiden ja päivätoiminan osalta valinnanvapaus lisääntyy, jos vaihtoehtoisia palveluntuottajia on markkinoilla ja vammaiset henkilöt saavat apua valintojensa tekoon. Joitakin täsmennyksiä ehdotukseen olisi hyvä kuitenkin tehdä. Esimerkiksi ehdotuksen mukaan henkilökohtaisen budjetin saamisen edellytyksenä on jatkuva tuen ja avun tarve. Vammaisissa ihmisissä on paljon sellaisia henkilöitä, joilla on jatkuva avun tarve, mutta ei välttämättä niin suurta tuen tarvetta (esim. sähköpyörätuolin käyttäjät tai sokeat henkilöt). Olisi hyvä, jos käsite 'jatkuva avun ja tuen tarve' vastaisi tältä osin vammaispalvelulain sisältöä ja käsitettä täsmennettäisiin. Esityksestä ei myöskään yksiselitteisesti selviä, voisiko vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu työnantajamallilla sisältyä henkilökohtaiseen budjettiin. Tässä mallissahan vammaisen ihminen palkkaa itselleen avustajan ja vammaispalveluna korvataan palkkauksesta aiheutuneet välttämättömät kulut. Noin 65% henkilökohtaisesta avusta on järjestetty tällä mallilla ja se takaa parhaiten vammaisten ihmisten itsemääräämisoikeuden muihin järjestämistapoihin nähden. Työnantajamalli on useimmiten myös edullisin järjestämistapa. Vammaisten kuljetuspalvelun osalta olisi myös tärkeää, että henkilökohtaisessa budjetissa mahdollistuisi todellinen valinnanvapaus niin, että asiakas voisi valita haluamansa kuljetuspalvelun ilman, että matkojen yhdistelykeskus sulkee todellisuudessa valinnan mahdollisuuden pois. Olisi tarkoituksenmukaista, että mahdollisimman moni paljon palveluja käyttävä vammaisen ihminen, erityisesti laaja-alaisia palveluja tarvitseva ja itsemääräämisoikeudeltaan haavoittuva, voisi aidosti valita henkilökohtaisen budjetin ja siten heidän itsemääräämisoikeuttaan voitaisiin tukea. Vammaisten ihmisten kohdalla valinnanvapaus toteutuisi aidommin, jos henkilökohtaisena budjettina voitaisiin antaa myös rahaa, eikä vain seteleitä. Yleisperusteluissa on kirjaus, ettei rahaa voitaisi myöntää ainakaan tässä vaiheessa. Tätä mahdollisuutta pitäisi kuitenkin jatkokehittää. Huomioon ottaen henkilökohtaisen budjetin määräaikaisuutta ja tarkistamista koskeva sääntely, olisi tärkeää huolehtia myös siitä, ettei määräaikaisuutta koskeva sääntely vaarantaisi vammaisen henkilön tarvetta pysyviin palveluihin silloin kun palveluntarve on pitkäkestoista. Viittomakielisten ja tulkkauspalveluja tarvitsevien asema tulisi myös selvittää, mm. tarvitaanko keskittämistä. Kaiken kaikkiaan henkilökohtaisen budjetin myöntämiskriteerejä tulisi selkeyttää. Kriteerien tulisi olla yhteneviä ja läpinäkyviä eri maakuntien alueella asiakkaan aseman ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Palvelulupausta tältä osin tulisi tarkentaa niin, että kansalaisilla voisi olla selkeä näkemys siitä, milloin nämä kriteerit täyttyvät ja mitä hän yhteiskunnalta tässä tilanteessa saa.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

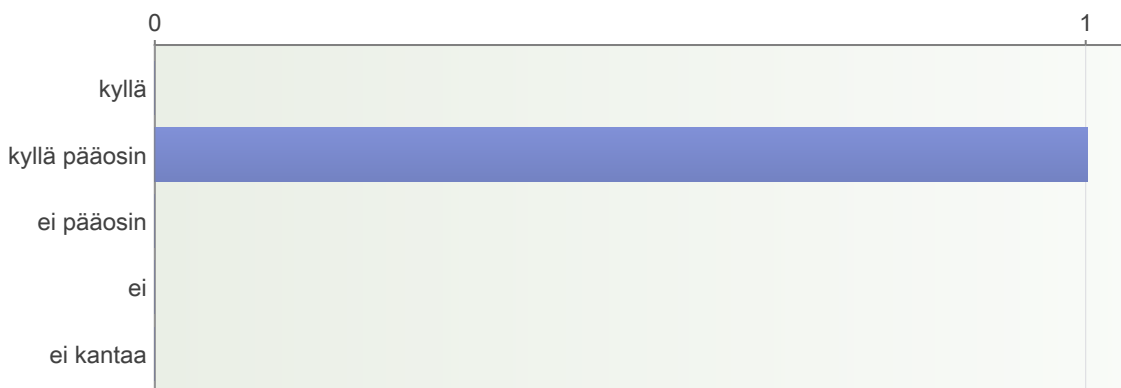
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuettu päätöksenteko on kannatettava uudistus. Tuetun päätöksenteon ja ohjauksen/neuvonnan rajapintaa sekä suhdetta vammaispalvelulain henkilökohtaisen avun palveluun tulisi kuitenkin vielä tarkentaa. Päätöksentekoa toteuttavan henkilön rooli suhteessa sosiaalihuollon ammattilaisen neuvonta- ja ohjausvelvollisuuteen kaipasi vielä tarkentamista. On tärkeää, että rajanveto viranomaistehtäviin on selkeä ja että vastuu siitä, että neuvonta- ja ohjausvelvollisuus on viranomaisella. Sääntelyn lähtökohtana on, että päätöksenteon tukijoina voivat toimia läheiset ja muut maallikot. Siten tuetun päätöksenteon rooli ei voi pitää sisällään neuvontaa korvaavaa tai täydentävää elementtiä. Lakiluonnoksen lähtökohtana on, ettei asiakkaan palveluista vastaavan palveluntuottajan edustaja voi toimia päätöksenteon tukijana. Tämä on hyvä lähtökohta. Rajausten ei kuitenkaan tulisi olla kategorisia, koska esimerkiksi autismin kirjon henkilöillä tai vaikeasti kehitysvammaisilla henkilöillä palveluntuottajan palveluksessa oleva omahoitaja voi olla tosiasiaa ainoa henkilö, jolla on valmiudet vammaisen henkilön kanssa kommunikointiin. Koska tuetun päätöksenteon tarkoituksena on nimenomaan kyseisiin ryhmiin kuuluvien tukeminen, tulisi sääntelyssä olla yksilöllistä joustoa.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

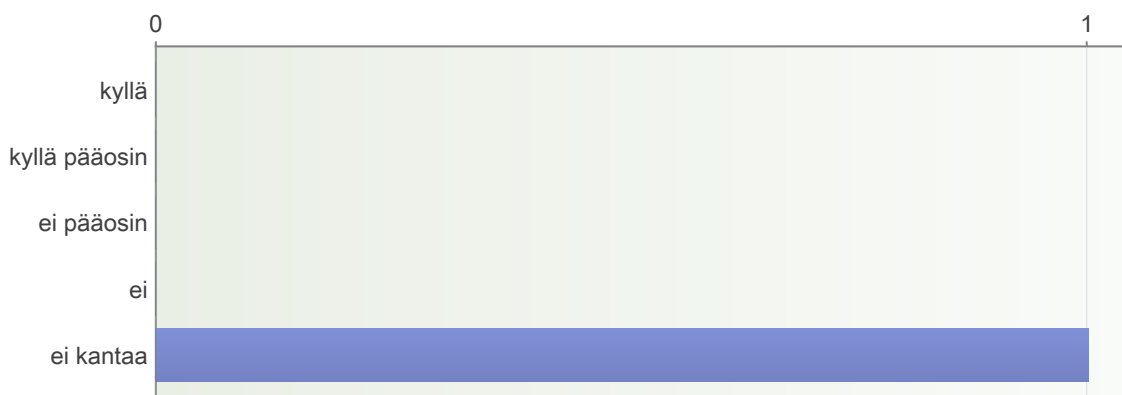
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten asiakkaiden kannalta olisi tärkeää, että YK:n vammaissopimuksen artiklan 9 mukaisesti palveluntuottajilta kerättäisiin myös tiedot palvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta, ja että tämä tieto olisi saavutettavasti saatavilla.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

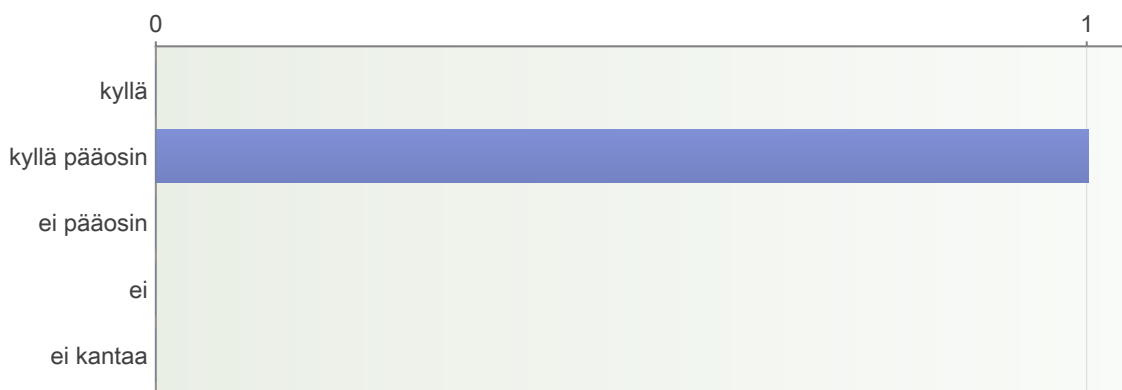

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

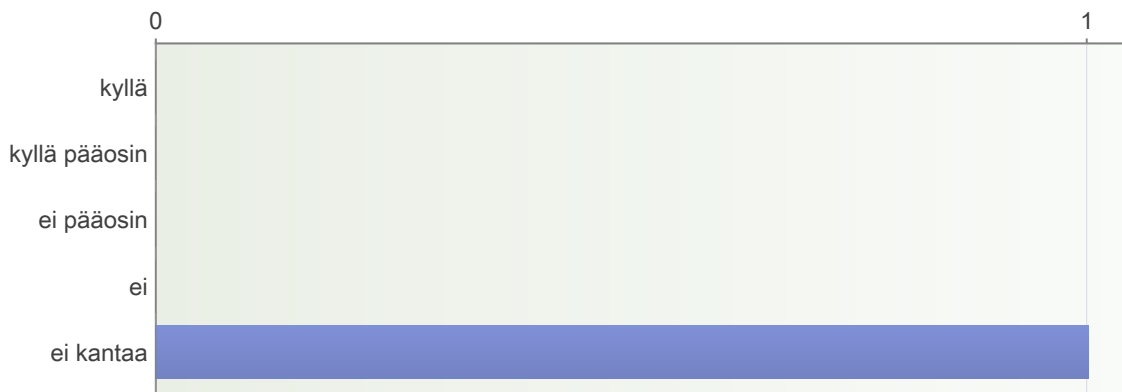
Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen tuottajalla tulisi olla velvollisuus YK:n vammaissopimuksen mukaisesti tuottaa palveluja esteettömästi ja saavutettavasti sekä tiedottaa niistä saavutettavasti. Palvelun tuottajilla tulisi olla myös riittävä tieto/taito palvella vammaisia ihmisiä, jotta yhdenvertaisuus muuhun väestöön nähden toteutuisi. Palvelujen tuottamisessa tulisi kannustaa toteuttamaan vammaisten YK-sopimuksen mukaista kaikille soveltuvaa suunnittelua.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

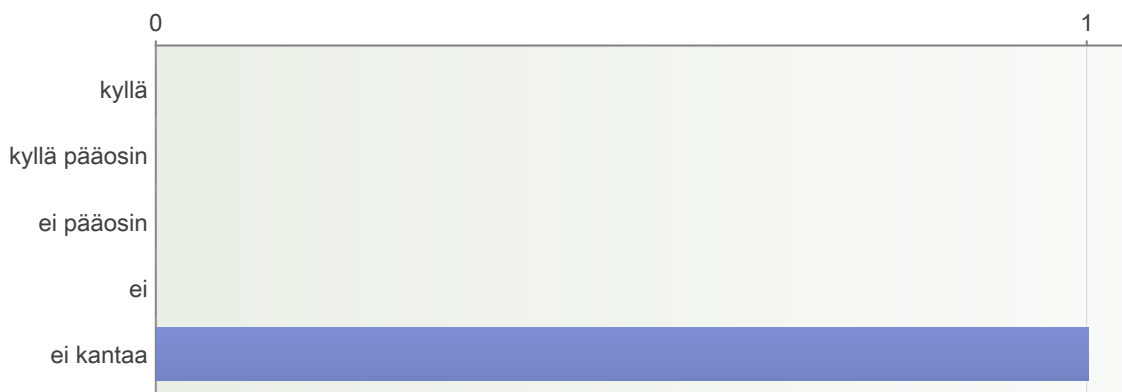

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

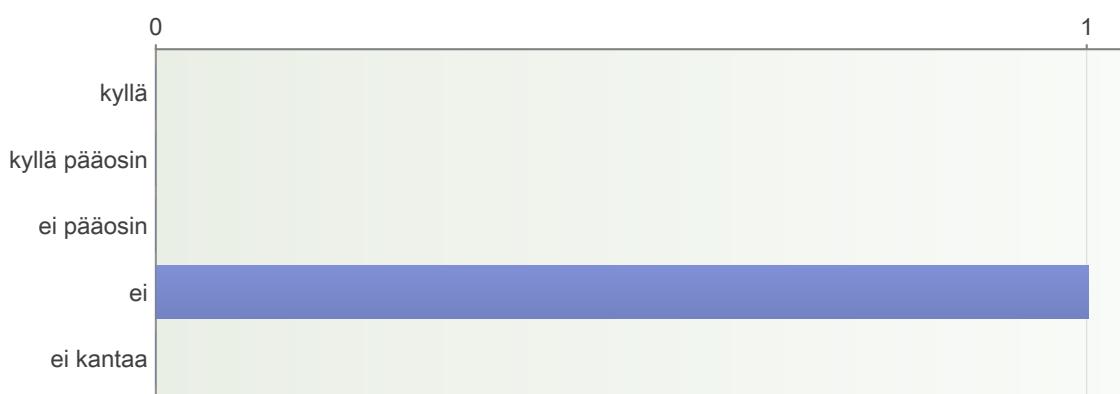

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

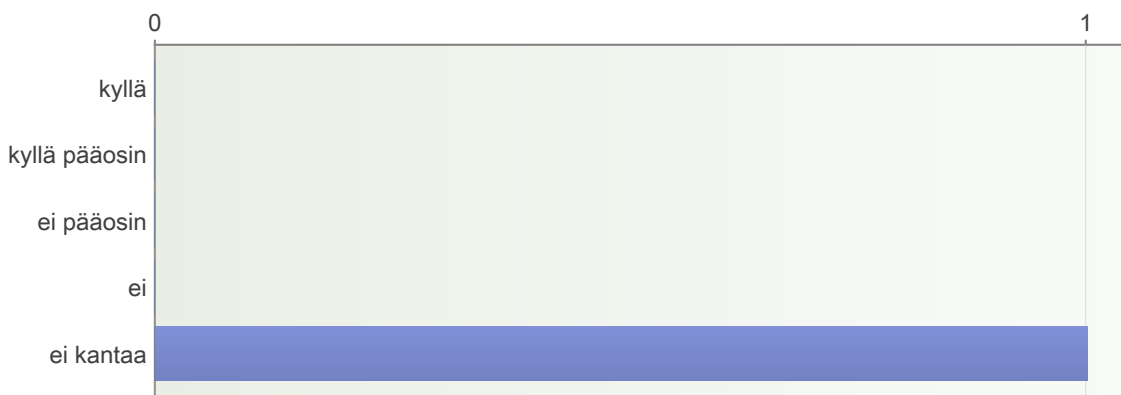
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli esitys mahdollistaa kaikenlaisten toimijoiden, mukaan lukien pk-yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden, menestymisen markkinoilla, se antaa edellytyksiä markkinoiden syntymiselle. Erityistarpeisten ihmisten markkinat syntyvät lähinnä isoihin kaupunkeihin, joissa kysyntää on. Markkinoita syntyy myös enemmän ns. helpommille asiakkaille, ei välttämättä laaja-alaista, erityisosaamista tarvitseville asiakkaille. Vammaisten osalta YK-sopimus edellyttäisi kuitenkin yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa, artikla 19. Tältä osin esityksen kaikkia vaikutuksia on siihen liittyvät epävarmuustekijät huomioiden mahdotonta arvioida.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

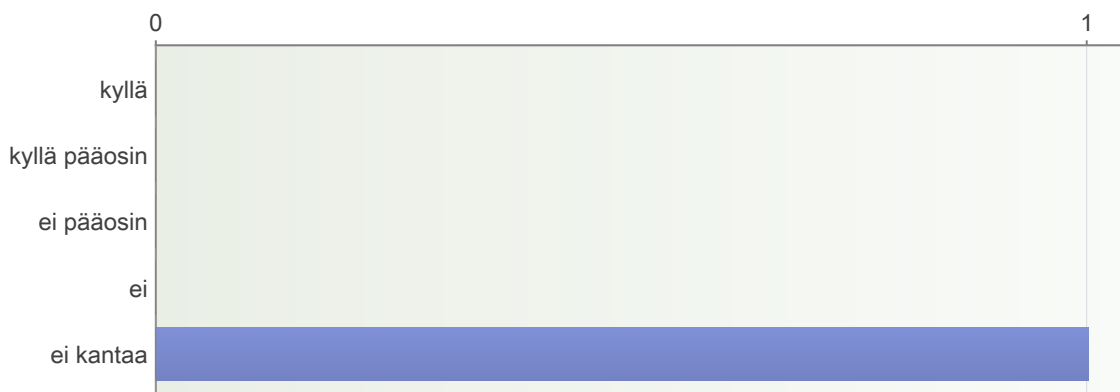
Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Ei vastauksia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

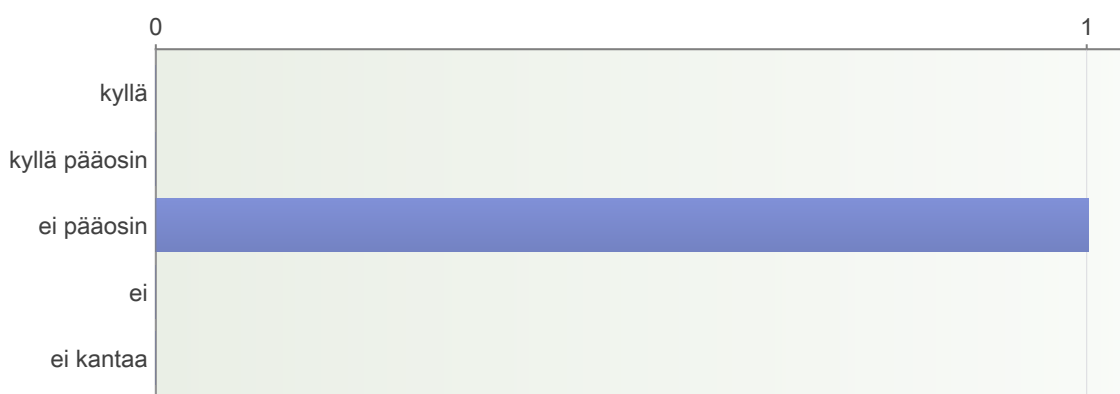

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ja muiden erityisryhmien osalta vaikutusten arviointia olisi syytä syventää, vaikka vaikutusten arvioinnissa tuodaankin hyvin esille riskejä ,jotka liittyvät myös vammaisiin ihmisiin, esim. alueellinen eriarvoisuus erityispalvelujen suhteen, valintaa vaikeuttavina tekijöinä pienituloisuus, alhainen koulutus, ikä jne. Vaikutuksia tulisi arvioida kohdennetusti myös vammaisten lasten ja heidän perheidensä näkökulmasta.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Tuettu päätöksenteko ja henkilökohtainen budjetti ovat lähtökohtaisesti tervetulleita uusia avauksia vammaisten ihmisten kannalta. Vammaisten ihmisten asema uudistuksessa vaatii täsmennystä.

Ahvenanmaa on esittänyt huolensa ahvenanmaalaisten vammaisten tarvitsemien palvelujen osalta. Vaikka Ahvenanmaa vastaa itsenäisesti sosiaali- ja terveystalvveluista, ostavat he palveluja Suomesta ja sairausvakuutus on valtakunnallinen. Erityisesti vammaiset tarvitsevat näitä erityispalveluja ja palvelut tulisi turvata myös jatkossa, samoin niiden korvaaminen (matkakorvaukset, yksityiset palvelut esim. hammashoito). Ahvenanmaalaisten vammaisten osalta tulisi myös huolehtia, että vammaisten YK-sopimuksen velvoitteet täyttyvät, esim. vapaa liikkuvuus, kielelliset oikeudet, yhdenvertaisuus lain edessä).

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaista budjetointia tulisi avata vammaispalvelujen osalta, mm. kuljetuspalvelun, ja henkilökohtaisen avun työnantajamallin osalta sekä erilaisten palvelujen joustavan yhteensovittamisen kannalta. Esimerkit yksityiskohtaisiinperusteluihin olisivat tervetulleita.

Vammaisten kohdalla suhde Kelan palveluihin, kuljetukset ja tulkkauspalvelut, tulisi avata asiakkaan kannalta. Mm. tulkkauspalveluja tarvitsevien ihmisten asema tulisi selvittää ja varmistaa. Kelan järjestämiä tulkkauspalveluja ei voi käyttää sote-palveluissa lainsäädännön toissijaisuuden vuoksi. Vammaispalvelujen kuljetuspalveluja ei myöskään voi käyttää sote-matkoihin, vaan on käytettävä Kelan järjestämää välitystä erilaisin ehdoin kuin vpl-matkoja.

Pykälää 25: ”....on jatkuvaa tuen ja/tai? avun tarvetta.....” tulisi täsmentää.

Pykälään 66 tulisi saada pykälätasolle maininta tietohallintopalvelujen saavutettavuudesta vammaisten YK-sopimuksen artiklan 9 mukaisesti.